

end ganske vist har givet en smukkere Bygning. Jeg vil gjøre opmærksom paa, at det var i 1870, dette Spørgsmaal afgjordes, og dengang var der ikke kommet saa mange Penge i Circulation som senere, ellers vilde sandsynligvis Midlerne være blevne noget rigeligere.

Nu vil jeg tillade mig at gaa over til nogle Bemærkninger, som jeg meget indstændig vil bede navnlig de Mænd, der have deres Bopæl paa Landet, skænke saa megen Opmærksomhed som muligt, og dernæst vil jeg ogsaa henvende disse Bemærkninger til Administrationen, og særlig til Finantsudvalget. Naar jeg i lang Tid har lyslet med de finansielle Spørgsmaal, jeg nu skal komme til, og ogsaa har faaet Leilighed til at gjøre personlige Erfaringer paa det Omraade, skylber jeg, efter min Stilling, saa godt som muligt, at sætte de Herrer istand til at se, hvad det egentlig dreier sig om, og at de Forslag, der ere gjorte gennem Finantsudvalget, aldeles forseile deres Onsigt. Det er det, jeg skal tillade mig at opløse. Naar man ser Sagen ganske i Almindelighed og ikke tænker paa de virkelige Forhold, ville Mange sige: Hvad skal de mange Forder til, der ere henlagte til Præstegaardene? Præsterne forstaa jo ikke at drive dem; de ligge hen uden nogen egentlig Nytte, lad dem kun blive solgte. Derved denne almindelige Betragtning vil jeg sige: Det har kostet umaadeligt Bæver i sin Tid at erhverve disse Forder, og den Tid vil engang komme, det kan jeg sige med Sikkerhed, da man bitterlig vil fortryde, at man har drevet paa det Princip, at sælge dem, og jeg skal sige hvorfor. Al mulig anden Værdi taber sig, men der er en Værdi, der vil holde sig nogenlunde, fordi den er aldeles nødvendig til Menneskenes Eksistens, og det er Jordbunden. Nu vil jeg ikke paakalde de Herrer's Interesse for de særlig kirkelige Spørgsmaal, Menighedslivet, og hvad dertil hører, men jeg vil derimod sige, at der engang kan komme den Tid, da de Herrer ville trænge uendelig meget til at faae deres Undervisningsvæsen fremmet omkring i Kommunerne, for at gjøre det muligt, at de, der bo der, ikke behøve at gjøre store Reiser for at faae en fyldigere Undervisning end den, de nu maa nøies med. Hvor skal man saa tage Midlerne fra? En Skolelærer her i Danmark kunde ikke leve af den Løn, han nu har, medmindre han tillige havde det lille Jordtilliggende, som nu hører til Embedet. Det er dette Stykke Jord, som støtter en Skolelærers Eksistens paa Landet, thi skalde han staa med kontante Penge i Haanden og kjøbe Alt, hvad han skalde bruge, saa vilde vi nok faae at se, hvor langt en Skolelærer paa Landet kunde komme med de Midler, han har. Ganske vist lammer det ofte hans Stilling som Lærer, naar han imellem Timerne skal ud og passe paa Køerne, men det gaar dog, og det gaar endog ganske tilfredsstillende paa

Landet, saaledes som Forholdet er nu. Men naar nu altsaa de Herrer, hver i sit Sogn, kjender, hvorledes Skolelærernes Stilling er, saa siger jeg, at skjøndt de ikke dømmes ganske paa samme Maade som jeg, og skjøndt de ikke ere stillede ganske paa samme Maade overfor den nuværende Tilstand i geistlig Henseende, saa vilde de dog til Syvende og sidst komme til at lære akkurat det Samme. Dersom det danske Folkething stiller sig paa det Standpunkt, at det vil være Forvalter af de danske Statsienomme, saa siger jeg: Pas endelig paa hver en Smule, som I nu have, og giv det aldrig bort. Dette er min Opfattelse af den Ting (Afbrydelse). Det ærede Medlem for Viborg Amts 3die Valgtreds (Albertsen) siger, at det er forkert. Vi havde engang en Tid, som hedder Præstegaardslagtetiden (Afbrydelse). Ja, det er en Lykke paa en vis Maade; det er blot Navnet, jeg bruger; men jeg kan godt sige, at jo mere de Herrer tænke over dette, desto mere vilde de ogsaa nok erkjende, at det er rigtigt; for Resten er jeg ikke endnu færdig med mine Oplysninger desangaaende. Jeg indskrænker mig nemlig ikke til at kritisere disse Spørgsmaal, men jeg tillader mig at stille aldeles bestemte Forslag. Finantsudvalget har stillet to Spørgsmaal til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nemlig: „Hvorvidt der fremdeles vil blive paalagt ledige større Præstekald Afdrag i Indtægter til Fordel for Stiftsmidlerne, samt om hvilke Regler Ministeriet følger eller agter at følge ved Vortsalg af Præstegaardsforder.“ Hvad angaar det første Punkt, da har jeg ikke Opfordring til at komme videre ind derpaa efter den Udtalelse, som vi hørte fra den høitærede Minister. Jeg vil blot sige, at jeg tror, at man gjør Sjællænderne en vis Uret i at lade dem faae de gamle, forglemte jydste Præster, naar de ikke mere kunne bestrebe deres Embeder, og naar Lyberne først have brugt deres seire Ungdomskræfter, er det jo heller ikke saa underligt, at adskillige Kirker staa tomme. Dette er ikke ganske rigtigt, men det er jo Noget, som man maa finde sig i, saa længe som man ikke vil gaa ind paa en Forandring i Forholdene og efterat vi have set, hvor vanskeligt det er, at faae Reformer gennemførte her, saa vil jeg sige: Na, lad denne kirkelige Fond gaa med. Dette bliver nu imidlertid de Herrer's Sag; jeg har kun villet sige dette i Forbigaaende, og imedens jeg endnu har Leilighed til at kunne sige det. Men det andet Spørgsmaal om Præstelodders Salg er mere vigtigt. Derpaa blev der svaret følgende (Uro) . . . Maa jeg bede de Herrer om at tie stille! Er det ikke muligt, at de Herrer, der bruge Salen til Konversation, kunne tie stille?